

MLUV, KAPELNÍKU, MLUV!

Miloň Čepelka

zpovídá

Václava Hybše

MLUV, KAPELNÍKU, MLUV!

**Miloň Čepelka
zpovídá
Václava Hybše**

MLUV, KAPELNÍKU, MLUV!

**Miloň Čepelka
zpovídá
Václava Hybše**

Poděkování těm, kteří se zasloužili o vydání této knihy:

Umělecké sdružení ARTES, z.s.

Ochranný svaz autorský, z.s.

BOBO BLOK, s.r.o.

Hudba Hradní stráže a Policie České republiky

Ústřední hudba Armády České republiky

Copyright © Václav Hybš, 2025

Copyright © Miloň Čepelka, 2025

Editor, Postface © Josef Pepson Snětivý, 2025

Photographs: © Jiří Skupien, František Jirásek, Josef Pepson Snětivý; archiv Ústřední hudby Armády České republiky, archiv Hudby Hradní stráže a Policie České republiky

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Šulcová, 2025

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2025

ISBN 978-80-7475-513-2

NA VYSVĚTLENOU,

jak vznikla tato knížka: My níže podepsaní jsme se během uplynulých měsíců, ba roků, scházeli a povídali si. Jak čas utíkal a řeč se větvila, ozývala se různá jména, známá třeba jen jednomu, ale na druhé straně zase slavná, slavnější a nejslavnější, s nimiž se první z nás, muzikant, potkával na cestách republikou i světem. Jeho vzpomínky na setkání s nimi včetně důsledků, které to někdy neslo, byly tak zajímavé, že druhý podepsaný navrhl, abychom z nich udělali knížku.

Pamětník nechtěl ani slyšet, že to neumí a že už o něm vyšly knížky dvě, ale jak mu paměť sama nabízela zpěváky, kolegy dirigenty, skladatele, aranžéry, režiséry, zvukaře, fotografy, malíře, spisovatele, filmaře, herečky i měnící se dobové modipány s možností rozhodovat, povolovat či zakazovat – byla to tak bohatá přehlídka zážitků, že nakonec souhlasil. Namítal ještě, že nikdy nepsal než noty a že je ochoten nejvýš vyprávět, ale na papír prý – to je citát – „to musíš hodit ty!“ S jasným záměrem, že nikde neujedeme od čistočisté pravdy, a s podmínkou, že zvědavosti se meze nekladou a že nebudeme hledět na čas (měli jsme ho v koronavirové době ažaž), jsme se dali do díla. Výsledek nabízíme. Má tvar rozhovoru, ke kterému vás zveme spíš jako posluchače než čtenáře, i když je

vytištěn a jinak než přečtením ho nezvládnete. Písmena jsou dvou typů a jasně říkají, kdo je vyprávěč a kdo zvědavý šťou-ra. Jeden ani druhý jsme si nebrali servítky, ale v textu, který se v knížce mění z autentického na literární, zachováváme ve vzájemné shodě dekórum částečně spisovné hovorové a částečně obecné češtiny. Kde se vám ze smyslu pro pravdu situace bude vnučovat za běžné slovo problematické ostřejší, prosím, taková svévole je možná. S přáním bavte se, divte se, ale věřte nám prosím, příjemné chvíle nad knihou přejí

Václav Hybš a Miloň Čepelka.

Čím začneme, pane spisovateli?

■ **To si řekni ty, ty jsi tu hlavní osoba. Můžeme to vzít chronologicky, od dětství přes mládí, zralý věk... anebo na přeskáčku, jak se ti zlíbí, podle nálady.**

Neházej to na mě, knížka byl tvůj nápad, vzal sis to do režie, tak režíruj.

■ **Tak na přeskáčku. Jak nás to bude napadat.**

Souhlasím. Není nad pestrost.

■ **Abych nechodil kolem horké kaše, nejzvědavější jsem na případ Waldemar Matuška.**

Takže mě štveš už na začátku.

■ **Riziko podnikání. Proč skončila vaše spolupráce, když byla tak skvělá a úspěšná? Mnohaletá? A neprotestuj!**

Protestuju. Nepěkná historie. A není krátká.

■ **Času máme dost.**

Nehodí se na úvod. Nechci to.

■ **Budiž. Ale je to jen odklad, uvědomuješ si to?**

Uvidíme.

■ **Co například ty a Eva Pilarová? Abychom nebyli od Waldemara daleko.**

Výtečná. Vždycky. Měla pejska. Všude ho brala s sebou.

■ **Aby se mu doma nestejskalo.**

Jednou jí ze šatny utekl, a když zpívala, běhal po pódiu. Kolegové, co ho měli hlídat, to nezvládli.

■ **Nebo ho za ní na pódium poslali schválně?!**

Nevím. Ale vyloučeno to není. Jindy nám zase označkoval harfu.

■ **Taky při koncertu?**

Jinak bych o tom asi nevěděl. Nebo bych si to nepamatoval.

■ **Lidi se bavili?**

To si piš, že se bavili.

■ **A pointa? Harfenistka omdlela? Rozzlobila se?**

Bez pointy. Jen ukázka, co všechno se může přihodit. A že jsem měl v kapele harfu!

■ **Občas, vím. Královský nástroj. A proč?**

Protože tím byl můj orchestr jinačí!

■ **Originalita. Jak to mínil Havlíček Borovský blahé paměti... „všichni po ní touží. Kdekdo chodí“ (nevím kudy), „tak já půjdu louží.“ Tak nějak.**

Nesouhlasím. Když to má smysl, proč se nelišit.

■ **Vím, že jsi harfou skoro posedlý, ale tu zatím taky odložíme. Mě zajímají lidi.**

Měl jsem vždycky jen ty nejlepší. Hráče, zpěváky, i bedňáky. A víš proč?

■ **Asi tě měli rádi.**

To netuším. Ale vím, že jsem je dobře platil. Nebo líp: Uměl jsem jim vyjednat peníze.

■ **Dřív se říkalo, to znám už z dětství, kdo maže, ten jede.**

A platí to pořád!

■ **Jenže teď to chce příběh. Začátek, průběh, dobrý konec. Třeba ten s Rudolfem Hrušínským. Jak jsi přechytračil žáby na prameni.**

Těch bylo! Vždycky a všude jich je! V minulosti a dnes taky.

■ **Tak vypravuj.**

Mistra Rudolfa přivázela do Národního divadla na zkoušky jeho paní. Sem, mně před okno.

■ **Promiň, každý neví: ty máš tady pár metrů od zlaté kapličky pracovnu.**

Však s tou byly taky problémy.

■ **O tom jindy, ať to netříštíme.**

Manželé Hrušínské se objevili vždycky ve tři čtvrtě na devět. Mistr zkoušel od devíti, tak byli na příjezdu přesní. A já jsem si usmyslel, že když mi v časech normalizace v Supraphonu konečně dovolili natočit zase vánoční koledy ...

■ **To byla asi dřina, přimět soudruhy ateisty k souhlasu.**

Byl jsem kvůli tomu orodovat až za Štrougalem.

■ **Pro mladé: To byl tenkrát premiér. Předseda vlády.**

Když mě budeš přerušovat, tak se nedoberem konce.

■ **Promiň, ale to je přece taky zajímavost! A žes měl tu odvahu, jít za ním?**

Štrougala teď přeskočíme.

■ **Já ti ho připomenu.**

Zkrátka na Hrušínského jsem si počíhal, a když vystoupil z auta, pozdravím a povídám „Mistře, můžu s vámi prohodit

pár slov? Chtěl bych vás mít na gramofonové desce. Budu točit vánoční koledy.“

■ Jak se na to tvářil?

Přerušil mě, a prý „nezlobte se, pane kapelníku, já nezpívám.“ A já na to: „Však zpívat nebudete, mně stačí váš hlas, kus textu krásné Purpury. Zpěv obstará dětský sbor, a když vy do toho promluvíte...“

■ Musel být potěšen, neříkej, že ne.

Namítl, že kromě divadla má všechno zakázáno. Řekl jsem, to ať nechá na mně. Hlavně aby souhlasil. A on kývl. Tak jsem sestavil seznam písniček a kdo bude zpívat kterou. To se muselo.

■ Jojo. Všecko se tenkrát schvalovalo na ústředním výboru komunistické strany. To si dnes už neumí nikdo představit.

A šel jsem s tím papírem do Supraphonu. Tam seděl – jméno vem čert – soudruh.

■ Jestli si ho pamatuješ, tak jmenuj. Dnes už můžeš.

Ničím kloudným neproslul. Koukal na můj seznam, pokyvoval, u Purpury zvedl oči, a „ty tady máš, člověče, toho z Národního, to nepude.“ „Proč by nešlo, on je pro, mluvil jsem s ním,“ říkám já. A on, že „ten má přece zaracha, to by se Müller na ÚVé zbláznil.“

■ On řekl zbláznil? Vašku! Nedělej ho lepšího!

Řekl to jinak, smradlavě, ale to je vedlejší. Dělal jsem hloupýho Honzu. „A sakra,“ povídám, „to jsem nevěděl.“

■ Tak tos byl chytřej Václav!

„Jedna písnička svět nezboří, bude to nádhera,“ škemral jsem. Jenže nepovolil. Zákaz je zákaz. Tak krčím rameny a ptám se: „A co mu mám říct? Mistru Hrušínskému? On s tím už počítá! Jak mu vysvětlím, že nesmí? A proč? Dáš mi to, soudruhu, písenně?“

■ Už jsem to zhodnotil: Chytřej Václav!

Kroutil se, že to se nedává, to se tak obecně ví, blabla. Zkrátka šel jsem pryč poraženěj.

■ A co s tím?

Ráno jsem si na pana Rudolfa zase počíhal, říkám, že jsem neuspěl, ale kdo se vzdává, nevyhrává, „prosím vás už jen o jedno, pošlete mi poštou lístek.“

■ Lístek?

Korespondáček nebo pohled, to je fuk. Aby tam bylo, že děkujete na nabídku, že se těšíte, a hlavně otázka: Kdy a kam, do kterého studia a v kolik hodin máte přijít. Zablýskalo mu v očích a slíbil.

■ Poslal ho?

Poslal. A já jsem se s tou krásnou poštou hned vydal zase na Supraphon do kanclu toho důležitýho. Strčím mu lístek pod nos, „tak, soudruhu, teď porad', jak mám pana Hrušínského odvolat, jak mu to objasnit?“

■ Pěkně jsi ho tlačil ke zdi.

„Protože když on napsal mně,“ vysvětloval jsem, „musím taky napsat. To je slušnost, vyřizovat věci písemně.“ A navíc jsem to chtěl jako dokument!

■ Čichám, čichám, že tam asi bylo dusno. Ale mám tu desku doma a Hruša na ní je!

Jasně že je! Protože soudruh nevěděl kudy kam. Taky se asi bál, aby nepřešláp, co kdyby nahoře změnili názor.

■ Tu slepou uličku mu přeju ještě dnes.

Drbal se, já mlčel jako ryba, napínavý to bylo, ale pak jsem slyšel, a bylo to jako hudba z nebes: „Ať se teda Müller třeba posere, tak si tam toho živla měj!“

■ Toho živla?

Neber mě za slovo, možná byl ještě jinak sprostěj, ale na ten seznam mi čmárnul podpis, a bylo vymalováno. Dělat hlupáka je vynikající způsob, jak vyzrát nad opravdovým hlupákem.

■ **Štrougal ovšem nebyl hlupák. Vidiš, jak jemně ho připomínám.**

To předcházelo. Protože kvůli Kristu Pánu a Ježíškovi panáčkoví byly koledy už kdovíjak dlouho zakázaný. I když na EXPO v Montrealu se hrály. Jako vývozní artikl nevadily...

■ **Pro nepamětníky: Světová výstava v roce 1958 v Kanadě. Byli jsme tam úspěšní. Chlubili jsme se i Proboštovým betlémem z Třebechovic, ten tam byl komunistům taky dobřej.**

A já říkám Štrougalovi: „Co je betlém? Lidové umění. A co jsou koledy? Lidové umění. Historie, lidová tvořivost.“ Uznal to, a my byli s kapelou první, co jsme koledy směli zase hrát. Trochu okleštěný, ale přece.

■ **Vítězství! Tak teď mi znova pověz, co udělal tvůj tatínek ve čtyřicátém osmém doma v Polici nad Metují...**

Myslíš, jak vyhodil ty komunistický náboráře?

■ **No. To já moc rád poslouchám!**

Jenže to mělo fujtajbl konec.

■ **S koncem počkej. Začátek je lepší, ten tady zůstane na pořád.**

Scéna u nás v kuchyni. Byli jsme táta, máma a já, mně bylo

asi třináct čtrnáct. Přišli dva tatínkovi spolužáci, aby vstoupil k nim do nejpokrokovější strany.

■ Hned po takzvaném únorovém vítězství pracujícího lidu?

Hned takhle zatepla. Nejdřív mu mazali med kolem huby, jak to bude všude prima, ráj na zemi. Bránil se, že je živnostník, že se to ani nehodí.

■ Říkáš živnostník. Být v Polici nad Metují kapelníkem orchestru amatérských muzikantů, to se bralo jako samostatná živnost?

Táta byl taky obchodním zástupcem královéhradecké firmy Petrof. Prodával klavíry.

■ Pardon, to jsem nevěděl.

Ty toho nevíš! Ti dva mleli svou a přitvrдили. Že bude litovat. A táta, on byl teda trochu násírka, co se mu nelíbilo, to ho vturánu nadzvedlo, na ně spustil: „Vy jste mě přišli přesvědčovat, a teď vyhrožujete?“

■ A vyhodil je?!

Ať táhnou, odkud přišli! Ještě ve dveřích na ně řval. Na toho prvního, že je sice spolužák, ale že musel opakovat třídu, jak byl blbej, a ten druhý že zase za války udával Němcům. Máma se křižovala, „nech to plavat, vzpamatuj se,“ ale nebyl k zastavení.

■ **Měl svou hrdost, tomu rozumím.**

Byl váženým obchodním zástupcem vážené firmy a taky široko daleko známý muzikant, kapelník. Sám jsem v jeho kapelech už tenkrát účinkoval.

■ **Na trumpetu?**

Na bubínek. On mě na začátku nutil do houslí, ale mě to ne bavilo. Až můj kantor ho přemluvil k trubce.

■ **Jsem svědek, že dodnes se na orchestr Hybše seniora u nás v kraji vzpomíná. Ale co ti agitátoři?**

Než vypadli, museli mít poslední slovo: „My ti teda ukážem, co všechno dovedeme zařídit.“

■ **Jen se vytahovali, nebo...?**

Za měsíc byl v base. V Mimoni. Sice jen rok, ale přivezli ho odtamtud zabalenýho v dece.

■ **Odstonal to?!**

Na těle i na duši.

■ **A ty ses přesto pak dostal na konzervatoř do Prahy? To vypadá jako zázrak.**

Zázraky se někdy dějí. Ale slíbil jsem si, že ani já komunistům na lep nesednu. Opatrnost? Jistě, ale...

■ **Málokdo leze dobrovolně do oprátky, to dá rozum.**

Slíbil jsem si, že jim nedaruju nic. Nevydávám to za hrdinství, ale stydět se za nic nemusím. Na konzervatoři jsem se ubránil i členství v ČSM!

■ **V Československém svazu mládeže? V líhni budoucích straníků? Jak se ti to podařilo?**

Všichni tam byli, já ne. Dostal jsem dopis, že se mám přihlásit. Od Heleny Tatermuschové, ona byla asi předsedkyní.

■ **Později známá operní sólistka. V Ostravě myslím. Jak ses vymluvil?**

Nevymlouval jsem se. Dopis jsem zahodil.

■ **Co na to ona?**

Nic. Nikdo nic. Ticho po pěšině. Zázraky se někdy dějí.

■ **Ale častěji ne! Vzpomínám si, že když onemocněl Josef Vobruba, dirigent Tanečního orchestru Československého rozhlasu, TOČRu, mluvilo se o tobě, že kapelu převezmeš. Protože semtam jsi ji už řídil jako host.**

Kdes to vzal, tohle? A skočils do úplně jinačí doby!

■ **Na skocích jsme se snad shodli! Víš to, protože jsi byl coby dirigent podepsán na písničce Jindry Brabce Patří ti**

velikej dík, a k té jsem napsal text, tak to pro mě byla srdeční záležitost.

O tvým srdci nic nevím, tenkrát jsme se ani neznali, ale ano – když na tom byl Pepík Vobruba se zdravím hůř a hůř, přišli, že se orchestr dohodl, abych to vzal, to šefování.

■ **Ty jsi nesouhlasil?**

Dokud Pepík žije, nemohl jsem. To jako bychom ho odepsali předčasně. Jenže když pak brzy nato umřel, tak zas Kamil Hála a tajemník orchestru chtěli, abych to vzal, a to už jsem byl pro.

■ **Vidíš, to bych si měl pamatovat, a nepamatuju?!**

Nemůžeš. Protože mi volal nějaký ten šéfredaktor nebo sám ředitel, bylo to v sedmdesátech letech už za Husáka, abych tam přišel.

■ **Do rozhlasu na Vinohrady?**

Nabídl mi kafičko, fajn, vypil jsem ho, a „pane Hybši, mám pro vás takovou zprávu, vy to nemůžete bejt.“

■ **To ti kafe asi zhořklo. Řekl proč?**

Vysvětlil jsem si to sám. A povídám – „asi mně něco chybí, vidíte? Nějaký papír asi.“ Tak už se nemusel dál kroutit. Do té jejich strany jsem nikdy nevlezl.

■ **Ale v podezření z toho jsi byl. Později. Když jsi postavil vlastní orchestr a hrál skoro všude a skoro pořád.**

Lidi mají moc fantazie. U nás v Polici tím štváli tatínka. Hučeli do něj, že jsem to přece musel podepsat, když tak pěkně jedu. I v televizi a na deskách. Že to před ním asi jen zatloukám.

■ **Lidi jsou zkrátka dobráci, jak můžou, píchnou. Věřil ti?**

Trochu asi pochyboval, to mě štválo. Ještě když už umíral, tak se mě na to ptal. Přísahal jsem mu, a nebyla to falešná přísaha.

■ **A co když tě v rádiu tak vypoklonkovali?**

Tam jsem tenkrát už jen dodal, že budu s rozhlasovým orchestrem rád spolupracovat jako externista, a máucta.

■ **Zklamalo tě to moc?**

Už jsem byl od soudruhů zvyklej na leccos. Koneckonců volná noha pro mě byla lepší. V rámci možností jsem byl svým pá-nem a neslo to víc příležitostí.

■ **Například? Svěř se, ať si trochu smlsneme.**

Třeba mě zavolali na ministerstvo, že můžu jet do Švýcar na jakýsi galafestival. Matuška tam bude zpívat s Mnichovskou filharmonií a já ji přitom budu dirigovat. Reprezentovat Československo.

■ Možná taky trochu na zvědy, jak to ve velesvětě chodí, ne?

A aby je to moc nestálo. Prezidentem té slávy byl Chaplin. To už jsem se hodně těšil.

■ Ty ses viděl s Charlie Chaplinem?

Já ho viděl, on mě taky, i když si mě asi nevšiml. I tak to byl zážitek. Ale předtím, už doma, jsem měl vybrat pro Waldu Matušku dvě repre písničky. Jednu naši a druhou světově známou melodii.

■ To měli asi na mysli nějakou jejich?

Na to vem jed. A čekali, s čím se vytasím. Vybral jsem od Boba-na Ondráčka Pojd' se mnou, lásko má, ta začíná, znáš ji...

■ „Bílé, mám tě rád ...“

...a světovou, čekali, co ze mě vypadne. A já řek ruskou – zateleli se – od Antona Rubinsteina. Že na ni mám český text od Iva Fischera.

■ „Bůh ví, odkud já tuhle písničku znám.“ Schválili je obě?

Jo. Rubinstein byl sice Rus asi jako Bernstein a Berlin nebo Gershwin, ale oni věděli pendrek. Akorát v textu na začátku „Bůh ví“ jim vadil ten Bůh. Jenže pak někdo usoudil, že oni soudruzi Švýcaři tomu nebudou rozumět, tak ať.